

cialiști, care neagă sau afirmă, potrivit concepției lor cât și a surselor de care dispun, controversată continuitate a românilor în spațiul moștenit de ei.

Așa cum spunea Acad. Prof. Ștefan Pascu, Prof. dr. Ioan Ranca nu s-a mulțumit cu ceea ce se știa din întâmplare sau cu aproximație, ci așa cum pretinde știința patronată de muza Clio, a asociat suma cunoștințelor anterioare cu cea oferită de o bibliografie foarte bogată punând la dispoziția cititorului o imagine încheată și coerentă

despre secvența ardentă a românilor din estul Transilvaniei.

Prof. dr. Ioan Ranca consideră că este de datoria istoricului de a nu înmormânta adevărul, mai ales când el este cât se poate de evident. De aceea trebuie înlăturate toate menajamentele făurite artificial dintr-o falsă și doar impusă „tovărășie”, fiindcă în istoriografie acest mod de a proceda s-a dovedit prea des din nefericire deosebit de dăunător.

Maria Băilă

Prof., Școala generală "Várady József", Sf. Gheorghe
Str. Benedek Elek, nr. 20
Tel. 067/317773

„MOARTE CU BOCLUC”, de Romulus Cioflec

Muzeul Carpaților Răsăriteni, Colecția Restituiri, 1998, 60 p.

Ediție îngrijită de prof. Luminița Cornea

Considerat multă vreme un „scriitor uitat”, Romulus Cioflec și opera sa începe să-și reîntre în drepturi. Astfel, în 1998 Editura Muzeului Carpaților Răsăriteni publică prima ediție a piesei de teatru *Moarte cu bocluc*, cu o prefață îngrijită de Luminița Cornea.

Afirmația că Romulus Cioflec a scris și piese de teatru a fost făcută pentru prima dată de Mircea Braga, care menționează că scriitorul nostru „a lăsat în manuscris, printre alte lucrări de mai redusă importanță, patru piese de teatru și un volum de memorii”. Prezentând aspecte din anii de școală, specifice acelei perioade de sfârșit de veac, comedia *Moarte cu bocluc* este una dintre cele patru piese de teatru mai sus amintite. Celălalte trei se află în posesia familiei scriitorului și sunt încă nepublicate. Este vorba despre o comedie „casnică”, *Răfuiala*, o comedie sportivă, *Cupa Domeniilor* și o piesă politică, *Răspântia*. Toate acestea așteaptă să vadă lumina tiparului, să fie cunoscute, pentru a evidenția o dimensiune a autorului lor, aceea de dramaturg. În cadrul acestui demers ediția de față reprezintă un prim pas.

Comedia *Moarte cu bocluc* este alcătuită din trei acte și cinci tablouri. Actul I cuprinde un singur tablou, iar celelalte câte două. Compozițional reliefează linear momentele subiectului unei opere dramatice. Dactilograma corectată și adăugită de scriitor (păstrată de familie) constituie un adevărat laborator de creație. Astfel, chiar prima pagină evidențiază faptul că Romulus Cioflec a gândit mai multe titluri până la cel definitiv. Titlurile gândite, dar barate de autor sunt: *Caz de moarte în familie*, *Goană pentru moarte în familie*, *La cumpăna*, *Cumpăna*, *Între înmormântare și nuntă*, *De la înmormântare la nuntă*, *Nuntă cu bocluc*. Numărul mare de variante scoate în evidență efortul de a acorda titlul cu conținutul operei. Toate titlurile propuse au în vedere subiectul piesei bazat pe o farsă din viața școlarilor de altădată și subordonat comicului de situație.

Comedia *Moarte cu bocluc* evocă atmosfera școlărească de la început de secol surprinsă exact în momente ca cele din sala de meditație, din grădina de zarzavat, din sala de clasă în și după ora de pedagogie, apoi ora de matematică și după această oră. Situațiile prezentate și limbajul izbutesc să caracterizeze personajele. Elevii se definesc

prin solidarizarea lor pentru a-și apăra un coleg, fiind toți vinovați de încurcătura în care acesta a intrat.

Cele mai reușite personaje sunt profesorii. Spre exemplu, Silișteanu este tipul dascălului cultivat, cu minunate calități pedagogice, care-și expune clar lecția, aducând argumente perfect valabile și pe înțelesul elevilor. Este iubit de elevi. Chiar în pauză aceștia vorbesc despre lecția lui, dovadă că a avut ecou în sufletele lor. În cadrul Consiliului Profesorat este primul care ia apărarea elevului și-i convinge pe ceilalți că acesta este vinovat doar pentru că n-a cerut voie. Scriitorul dovedește talent în crearea unor tipuri de profesori, valabile și astăzi.

Comedia lui Romulus Cioflec nu este un text dramatic de mare valoare, cu niște calități ieșite din comun, dar am fi totuși nedrepti să-i nesocotim meritul: tema vieții școlarilor de altădată, o intrigă din viața acestora cu o compoziție clară, plăcută, atractivă, care cucerește prin replici, prin umor, prin caracterul unor personaje. Scrisă cu spirit și vervă, *Moarte cu bocluc* are virtuți scenice incontestabile, amintindu-ne alte piese de teatru pe aceeași temă. Ne gândim, de exemplu, la *Profesorul de franceză* (1948) de Tudor Mușatescu.

Fără a exagera meritele lui Romulus Cioflec, putem afirma că operele sale au partea lor de contribuție la dezvoltarea genurilor cărora le aparțin. Ca majoritatea scriitorilor noștri interbelici, Romulus Cioflec și-a încercat talentul în toate genurile literare. Ca adolescent a scris poezie, apoi schițe și nuvele, romane și memoriale de călătorie, câștigându-și notorietatea ca prozator. Prin tipărirea pentru întâia dată a comediei *Moarte cu bocluc* se cuvine să i se ia în considerare și activitatea de dramaturg. La aceasta trebuie să adăugăm celelalte trei piese de teatru, care se află în posesia familiei și care întregesc preocupările dramatice ale autorului.

Reconstituirea și reconsiderarea întregii opere a scriitorului Romulus Cioflec va dovedi că aceasta, în totalitatea ei, face parte integrantă din literatura noastră națională, din cultura noastră, știut fiind faptul că o cultură este formată din valori de toate mărimile.

Alina Iancu

Muzeograf, Muzeul Carpaților Răsăriteni
Sf. Gheorghe, Piața Libertății, nr. 4
Tel. 067/314139